

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Processus in infinitum causarum per accidens subordinatarum
evidenter ac manifestè repellitur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

cientibus in infinitum procederet, quod iam reiectum est.

153 Tandem nullum indiuiduum totius collectionis potest habere esse à se, alias iam daretur ali- quod indiuiduum in illa collectione quod esset Deus, quod est contra suppositum talem collectionem ponentis: ergo tota illa collectio non est à se: ergo aliqua causa superior est in rerum natura, à qua primo esse acceperunt omnia illa indiuidua, totaque collectio; hæc vero non potest esse cælum: ergo est substantia corporis expers excellentiorisque naturæ. Rursus vel talis causa ex se habet esse, vel habet illud acceptum ab alio; si ex se: ergo darit substantia corporis expers quæ ex se ipsa existat, quæque causa sit effectrix omnium rerum creaturarum; hanc vero Deum appellamus: ergo Deus est, quod si habet esse ab alio cum non detur processus in infinitum, tum eo quod posteriora esse non habeant nisi virtute priorum, & tota collectio ex se non sit, sed opus sit ab alio produci, si existere debeat dandum; proculdubio erit aliquod primum, quod cæteris emineat, & quod origo sit cæterorum; ipsum vero neque à seipso producat, neque ab alio, (primum quia quidquid producit, ab alio producit; secundum, quia iam destructus est processus in infinitum) sed ex se necessario sit.

154 Declaratur, quia in omnibus causis efficientibus ordinatis primum est causa mediæ, & medium est causa ultimi, siue media sint plura, siue vnum tantum: ergo si non fuerit primum in causis efficientibus non erit medium, & si non est medium non erit ultimum, quia ultimum habet esse à medio, & medium à primo: sed si procedatur in infinitum in causis per se, & essentialiter subordinatis non erit primum: ergo nec medium, nec ultimum, & sic nulla res in mundo erit quod est falsum.

155 Probat, quod causa mediæ necessario dependeat à prima, quia de ratione causæ est efficacia; nam si causa non efficit, non est causa. Efficacia actualis in sua causalitate actuali consistit, & sic nisi efficacia compleatur, neque causalitas, neque causa actu erit; unde quidquid repugnat complemento causalitatis repugnat & causæ. Tum sic, complementum causalitatis causæ mediæ necessario petit esse dependentiam à prima, quia mediæ est secunda, & secundum dicitur respectu primi, quare vel mediate, vel immediate dependet mediæ à prima; nam si non dependet non est mediæ; unde si tolleretur prima causa, & ante omnem causam esset alia causa nunquam perficeretur causalitas istarum causarum essentialiter dependentium, conditionalis ista est clara, quia infinitas descensus, vel ascensus repugnat complemento.

156 Tum denique, quia processus iste infinitarum causarum, (quatenus per se requiruntur ad effectum actu subordinatum essentialiter ipsæ causæ,) actu debet dari ad quæcunque actionem actu fluentem à quacunque causa; unde, quando ignis particularis huius candelæ, verbi gratia, produceret alium ignem in alia candelâ, necessario concurrerent infiniti ignes, quos necessario videremus concurrentes eo modo, quo videmus illum singularem ignem candelæ concurrentem actu: sed ipsa experientia nos docet hoc esse falsissimum, quia oculis clarissime videmus non concurrere nisi vnicum & singularem ignem. Quomodo enim infiniti ignes in vno cubiculo paruo existerent, ad concurrendum cum illo igne candelæ? certe nullo modo. Ex quo manifeste colligitur nullo modo dari infinitas actu causas essentialiter subordina-

tas, neque dari processum in infinitum causarum essentialiter subordinatarum.

SVBSECTIO II.

Processus in infinitum causarum per accidens subordinatarum euidenter ac manifeste repellitur.

157 **V**Tharum demonstrationum vim eludant, A. theistæ confugiunt (tquam ad ras, quas vocant suæ felicitatis Palladium) à d subordinacionem causarum per accidens, & ad processum infinitum earundem quas infinitas esse non repugnat secundum errorem Aristotelis, qui posuit mundum, & generationes rerum ab æterno, & proinde præcedere debuerunt infinita indiuidua rerum generabilium, quorum alia ab aliis antecedentibus producerentur, aiunt enim rerum generabilium, siue generationis expertium essentias non aliunde quam ex se ipsis non vllius causæ virtute, sed suapte natura ab æterno extitisse, quales nunc sunt; ex enim inquit aptus est homo, ad ratiocinandum, auis ad volendum, &c. & ex cuiuscumque rei natura propriè fluunt proprietates, quibus ad agendum, vel patiendum red dicitur idonea.

Ex quo amplius colligunt semper in mundo fuisse etiam indiuidua aliqua corruptibilia, quæ ex omni æternitate perpetua successione conseruarentur, itavt ante quodlibet extiterit aliud, ad quod aliud in infinitum; in quo discursu, vt patet, non requirunt progressum in infinitum in causis essentialiter, sed solum in accidentaliter subordinatis, ita tamen vt huius infinitæ multitudinis nolint esse vnum principium extrinsecum à se, quoniam ipsa inquit rerum natura, & essentia necessario vendicat alicuius, saltem indiuidui existentia, quando omnium non petit, unde concludunt dicendo etiam si vniuscuiusque indiuidui existentia non sit necessaria, & à se, nihilominus tamen à se speciem illam talis processus indiuiduorum vage & necessario petere existentiam actualem, & sic posse saluari processum in infinitum causarum per accidens subordinatarum docent impudentes, ac pertinaces.

Sed contra hanc solutionem insurgo, proban- 158 do primum non omnes res suapte natura, & ex principiis essentia habere necessario existentiam, quoad aliqua indiuidua; secundum, & consequenter impossibilem esse processum in infinitum in causis accidentaliter subordinatis, nisi fulcia in virtute alicuius principij extrinseci, non subordinati alteri causæ eiusdem generis, nec alterius, ac proinde demonstrabo tale principium esse à se, & sic esse Deum.

Quibus positis sic argumentor, quia quod non est actus purus, neque vage, neque determinate est actus purus, neque vage, neque determinate, siue non habet necessitatem essendi vilo modo, siue vage siue determinate; sed nulla species rerum generabilium est actus purus in ratione essendi: ergo nulla species rerum generabilium habet esse necessario, aut habet necessario existentiam siue in omnibus indiuiduis, siue in aliquo vage, & confuse; minor si probatur, quia nullum ens potentia- 159 le potest esse purus actus in ea ratione qua potestiale est: sed omnis species creata est ens potentiale in ratione essendi: ergo nulla species creata est purus actus in ratione essendi. Maior est euident, quia purum vt purum in ea ratione

qua tale est, non dicit mixtionem alterius rationis, siue opposita, siue distincta ab illa in qua habet puritatem, ut videre est in vino puro, &c. sed ratio potentialitatis opponitur, & minimum distinguitur ab actualitate: ergo ens, quod habuerit potentialitatem, non potest habere puritatem in ratione actus: minor est evidens, quia omne ens potentialitatis expers includit intrinsecè, & essentialiter ipsum esse, & contra id cui esse non est essentialiter, est ens potentiale: sed species rerum creaturarum non includunt essentialiter ipsum esse: ergo sunt entia potentialia. Maior est certa, ideo enim Deus si daretur in vestra sententia eo modo quo fides nostra docet, sine dubio, quia actus purus esset in ratione essendi, includeret essentialiter ipsam existentiam, & actualitatem essendi, & quia vno non est potentialitas vniendi: sed, vltima actualitas includit essentialiter ipsum actu vivere: materia autem prima, vel forma rationalis quia non sunt puri actus in ratione vniendi, non includunt essentialiter ipsum actu vivere: ergo omne ens potentialitatis expers, &c.

161 Minor pater, quia quicquid est de essentia superioris, est de essentia inferioris, secundum regulam Aristotelis in *antepredicamentis*, cap. 3. & lumen ipsum rationis, inferiora enim includunt omnes rationes formales intrinsecas superiorum, nam cum sublata qualibet ex illis destruitur essentia superiorum, fieri nequit ut hæc insint inferioribus desiderata aliqua ratione formali, aut essentiali superiorum; sed de ratione formali, & essentiali indiuiduorum specierum generabilium non est ipsum esse, alioquin necessario semper essent, & repugnaret, ut de nouo generentur, & aliquando corrumpantur, quod tamen, & natura ipsorum exigit, & experientia compertum est: ergo de essentia specierum generabilium non est ipsum esse, & consequenter sunt entia potentialia. Maior illa prima est certa, quia quod non est purus actus de se est in potentia ad essendum; sed quod est in potentia ad essendum, de se non potest habere esse neque determinatè, neque indeterminatè necessario: ergo quod non est purus actus in ratione essendi non habet necessario esse. Minor sic pater, quia id quod est in potentia & potentiale ex se nullo modo potest esse actu ex se, nam potentialitas infert distinctionem inter potentiam, & actum, quia nihil est in potentia ad se ipsum; unde existentia non est in potentia ut sit existentia, neque albedo est in potentia ut sit albedo, atque adeo opus est actiua virtus, quæ actum distinctum à potentia passiva illi vniat, quod bisariam contingere potest, vel ita ut potentia actiua sit omnino extrinseca enti in potentia, vel ut idemmet ens sit secundum aliquid actu, secundum aliquid in potentia, & per id, quo est actu reducat ad actum id quod est in potentia; si priori modo se res habeat, perspicuum est ens potentiale non esse actu necessario ex se ipso; si vero posteriori, aut primum illud, ratione cuius est actu, est à se, vel ab alio; si ab alio, patet etiam huiusmodi ens non esse necessario à se, sed ab alio extrinseco, virtute cuius sit actu id, quo reducitur ad actum potentialitas illa, de qua loquimur; si vero primum sit à se, & non ab vilo alio, necessario debet carere potentialitate ut sit, atque adeo semper in re, quæ ex se necessario est, includi debet aliquid expers omnis potentialitatis, & causalitatis extrinsecæ. Tunc sic, tota illa collectio, siue vage, siue determinate est in potentia de se ad essendum, & sic quodcumque indiuiduum illius corrumpitur, & producitur, sed quidquid de se est in potentia ad essendum, de

se non potest esse in actu essendi; quia sicut opponitur privatiue esse in potentia, & esse in actu simul, quia esse in potentia dicit carentiam actus, & privationem illius; ita similiter esse ex se in potentia, & esse ex se simul in actu opponitur privatiue, ac proinde non potest habere puritatem in actualitate essendi: ergo non est actus purus ex se neque vage, neque determinate, quia siue vage, siue determinate esset actus purus, esset in aliquo indiuiduo, sed nullum indiuiduum est speciei corruptibilis, quod sit actus purus in ratione essendi, siquidem omne indiuiduum potest corrumpi in quo casu separaretur potentialitas essendi ab actualitate essendi, & tunc maneret tale indiuiduum in pura potentialitate essendi; sed quod ex se est in pura potentialitate essendi non potest esse actus purus essendi: ergo in nullo indiuiduo est actus purus essendi.

162 Confirmatur, quia omnis actus purus debet esse necessario à se; sed nulla collectio indiuiduorum est necessario à se: ergo nulla collectio indiuiduorum est actus purus. Maior est certa, quia omnis actus purus non indiget alio, ut sit in actu essendi; sed quod non indiget alio, ut sit in actu essendi est à se, & non ab alio: ergo omnis actus purus est necessario à se, & non ab alio; quod patet manifeste, nam omnis actus purus est infinite perfectus, quia habet puritatem in ratione essendi, quæ est radix omnis perfectionis, quam actualiter sine vlla potentialitate debet habere; sed quod est infinite perfectum, debet habere omnem perfectionem; sed vna ex maximis perfectionibus est non esse ab alio, nec dependere ab alio, sed esse à se: ergo actus purus in ratione essendi est à se, & non ab alio.

163 Declaratur: si vos per impossibile concederetis dari Deum, sine dubio diceretis esse actum purum in ratione essendi, & quia esset talis, nullamque habens potentialitatem ad essendum, nullo indigeret quo reduceretur à potentialitate ad actum essendi, neque egeret auxilio extrinseci agentis, medio quo transiret talis entitas à possibilitate ad actualitatem existentiam, & sic sine dubio, esset à se, & non ab alio: ergo puritas actus in aliquo ente inducit necessario in illud carentiam alicuius extrinseci agentis, à quo sit, & à quo habeat esse; quod sic demonstratur, quia ideo creatura non indiget extrinseco agente ad hoc ut sit possibilis; quia secundum rationem possibilitatis ex se est; sed actus purus, quatenus actus purus est in se habet actualitatem essendi: ergo ut habeat illam non indiget alio extrinseco agente.

164 Quod à contrario sensu demonstratur: id quod habet potentialitatem in essendo, v.g. Petrus, quia est possibilis ex se, & habet potentialitatem in actu essendi non potest à se primo poni in actu essendi, quia possibilitas, & potentialitas ad essendum non est potentialitas dominij, sed potius potentialitas passiva ad existendum, eo modo quo visibilitas, & intelligibilitas sunt potentialitates passivæ; sed actus purus essendi opponitur potentialitati ad essendum: ergo si id, quod est in potentia ad essendum, non potest à se esse in actu essendi, id quod est purus actus essendi, à se, & ex se erit in actualitate essendi; v.g. quia anima rationalis formaliter est actus informandi, in ea ratione non indiget aliquo actu formaliter quo constituitur in esse actus informantis, & sic per se, & ex se formaliter est talis actus; sed actus purus essendi non solum formaliter, sed etiam efficienter est actus purus: ergo efficienter non indiget aliquo, à quo ponatur in actu essendi, ac proinde omnis actus

actus purus à se erit sine vlla potentialitate essendi ab alio. Minor sic probatur, quia id quod est actus simpliciter purus in ratione vniuersalissima essendi habet omnem rationem actualitatis: ergo expellit omnem potentialitatem, quia si non expelleret illam, non diceretur purum in ratione actualitatis, quia quod purum simpliciter est, excludit ex se omnem mixtionem rationis oppositæ vel extraneæ; quapropter quod purum est in ratione scientiæ excludit omnem mixtionem erroris, inscitæ, & ignorantie, quia purum est bonum, & bonum ex integra causa: ergo quod purum est in ratione actus essendi excludit omnem potentialitatem essendi; quæ opponitur puræ actualitati: sed indigentia alterius, à quo accipiat esse, in genere causæ efficientis, est potentialitas, imperfectio, & egentia, aut paupertas in essendo: ergo quod est actus purus in essendo eo quod excludat omnem potentialitatem in esse, necessario debet excludere hanc, per quam indiget causa efficiente, à qua sit: ergo omnis actus purus est à se, & non ab alio.

165 Minor illa sic demonstratur; quia quod ex se est contingens ad essendum, & non essendum in e ratione non potest esse à se; sed tota illa collectio est contingens ad essendum, & non essendum: ergo tota illa collectio non est à se. Maior est evidens, quia id quod est à se, non potest, sed negative debet esse à se, id est non potest à seipso causari, nec ab alio distincto à se: ergo à nullo potest expoliari esse, quia quod in esse non dependet ab alio nullo modo potest priuari esse ab illo: sed si cur ex se habet sine alterius ita ex se sine ope alterius debet illud esse conservare: sed quod neque à se, neque ab alio potest expoliari esse, necessario habet esse, ideo enim creatura non habet necessarium esse, verbi gratia Petrus, quia sicut habet esse ab alio, & sicut à se habet esse per nutritionem, tanquam à causa, applicante cibum potest à se, vel ab alio expoliari esse: ergo quod est à se non potest priuari esse, & sic non est contingens. Minor probatur, quia id quod potest definire esse est contingens: sed tota illa collectio, secundum omnia individua potest definire esse: ergo tota illa collectio est contingens in esse. Minor sic demonstratur, quia omnes leones, v. g. qui de facto dantur sunt corruptibiles ex sua natura in quo distinguuntur à cælis: sed omne quod est corruptibile potest definire esse: ergo omnes leones, qui de facto dantur possunt definire esse, quare si omnes homines vniuerentur & armis deuorarent illos, in quo casu nullum individuum, neque vagum, neque determinatum remaneret illius collectionis leonum; nam omnes qui à principio fuerunt vsque ad hos, iam non sunt, quia iam mortui sunt, & præterierunt.

166 Deinde, qui nunc existunt suppono violenter destrui ab hominibus vel ab hominibus separatis, quia ex possibili posito in actu nullum sequitur inconueniens: ergo iam tota collectio illorum individuum definiret esse, tam vage quam determinate, quoad omnia individua: ergo absolute contingens est: ergo ex se non habet esse necessario.

167 Vergetur, quia collectio illa non habet esse in individuis vagis, quia à parte rei nullum individuum datur vagum, licet quoad modum explicandi, & concipiendi, concipiatur vage individuum: sed habet esse solum in individuis determinatis, quia omne quod datur à parte rei determinatum est ratione individuationis, & existentie: sed omnia individua leonis determinata possunt mori, quia non sunt immortalia: ergo tota collectio, & species est contingens esse, & non esse, ac proinde non est necessaria.

Confirmatur, quia vt ponant aduersarij speciem necessariam vage, ponunt processum in infinitum, & ponunt ab æterno productam fuisse in aliquo individuo sine principio: sed quod producatur ab æterno non facit quod habeat esse necessarium, siue vage, siue determinate: ergo friuolus est talis modus productionis. Minor sic probatur, quia species leonis non mutaret essentiam, & naturam ex eo quod produceretur ab æterno; ab ea quam haberet si produceretur in tempore; vnde ex se non aliam naturam haberet, sed potius eandem siue in tempore, siue in æternitate, aut ab æterno produceretur, quia durationes extrinsecæ non mutant essentias: atqui si modo produceretur non haberet esse necessarium ex se, neque posset produci, nisi à causa alterius nature: ergo cum ex æternitate ex se etiam non haberet esse, effici non posset nisi à causa alterius nature, præsertim quia cum de tota collectione speciei leonine vere affirmemus nullum individuum eiusmodi collectionis habere esse, nisi ab alio id conferatur extrahaturque de non esse ad esse, ac proinde nullum individuum habere esse omnino necessarium, sine dubio nullus sanæ mentis sibi persuadere poterit totam collectionem, cuius omnes partes eam habent naturam seipsam ratione suarum partium vage sumptam extraxisse de non esse ad esse, constituisseque se ipsam in rerum naturam; vnde necessario confitebitur, aliquem alium esse auctorem, tam speciei equorum quam reliquarum rerum, quæ in hoc orbe existunt, qui primo eis contulerit esse.

Vergetur amplius, quia omne quod est à se est purus actus, & non potentialis, ac proinde nihil potentialis est actu ex seipso: sed rerum generabilium species sunt entia potentialia: ergo non sunt actu ex seipsis. Maior est ex terminis nota. Minor sic probatur, omne ens carens potentialitate includit intrinsece, & essentialiter ipsum esse, & è contra id, cui esse non est essentialis est ens potentialis: species rerum generabilium non includunt essentialiter ipsum esse: ergo sunt entia potentialia. Assumptio est evidens; nam quidquid est de essentia superioris, est de essentia inferioris secundum regulam Aristotelis [dici de omni], & lumen ipsum rationis, inferiora enim constituentur omnibus prædictis formalibus intrinsecis superiorum; nam cum sublatum quolibet ex illis destruat essentia superiorum, si nequit vt hæc reperiantur constituendo inferiora, si desit aliquod prædicatum essentialis superioris. Minor illa sic probatur, quia de ratione formalis & essentiali individuum specierum generabilium non est ipsum esse & existere, alioquin necessarium semper essent, & repugnetur vt de nouo generentur, & aliquando corrumpantur, quod tamæ & natura ipsorum exigit, & experientia compertum est: ergo de essentia specierum generabilium non est ipsum esse, & consequenter ipsæ sunt entia potentialia: deinde natura specifica rerum generabilium ex suis intimis principiis non est essentialiter existens, vt constat non causaliter ad modum quo continet passiones ex iisdem principiis redundantes: ergo nullo modo est ex se necessario.

Consequenter est manifesta, nihil enim habet aliquam formalitatem ex se ac necessario, nisi illam includat in essentia, vel saltem ex ea necessario fluat. Antecedens quoad priorem partem constat ex dictis, quoad posteriorem euidenter demonstratur, quia quidquid continet aliud causaliter necessarium præsupponit existens saltem prius natura quam illud, quia quod actu non est, actu causare non potest, quia est aperta repugnancia, vt res concipiatur in vlla prioritate nature esse actu sine actu.

Quæst. I. Vtrum Deus demonstrari possit. 169

& existere sine existentia : ergo naturæ specificæ rerum generabilium in toto suo ambitu consideratæ absque agente extrinseco nullo modo continent virtute ipsum esse, atque adeo non sunt ex se necessario, sed indigent ope extrinseci agentis, vt producantur ab esse potentiale ad actuale.

171 Vltimo sic confirmatur, quia species hominis v. g. habet determinata prædicata essentialia, ac proinde est determinata essentia ex alio capite prædicatum essentialia, quod conuenit speciei essentialiter prædicatur de illa : sed quidquid essentialiter prædicatur de specie non solum de hoc vel de illo vage, sed determinate de hoc, & de illo, ac per consequens de omnibus indiuiduis prædicatur, vt videre est in prædicato animalis, quod conuenit huic & illi indiuiduo non vage, sed determinate, & sic de omnibus : atqui de specie prædicatur essentialiter esse à se, & necessario : ergo non vage, sed determinate conuenit huic, & illi indiuiduo, & omnibus aliis nullo dempto : sed hoc est falsum, vt experientia patet, quia quodcumque indiuiduum assignetur est corruptibile : ergo falsum est dicere, quod prædicetur essentialiter de specie determinate in prædicatis essentialibus esse à se necessario, & quod conueniat ei vage, sicut falsum esset dicere rationale esse prædicatum essentialia hominis, & solum vage, & non determinate conuenire omnibus indiuiduis in particulari : cuius ratio est, quia quidquid essentialiter conuenit speciei, & essentia determinatæ, & non vage determinatæ, & necessario debet conuenire illi, ac proinde cuiusque indiuiduo illius : sed esse à se necessario per vos est prædicatum essentialia illius determinatæ essentia : ergo non vage, sed determinate conuenit illi, & omnibus indiuiduis eiusdem : sed hoc est falsum : ergo non conuenit speciei tale prædicatum, ac proinde nullo modo species est à se sed ab alio, quod sic omnino à se determinate. Præcipue quia si adhuc ab æterno habuit esse à se, & non ab alio acceptit esse cum illa collectio indiuiduorum tota, & adæquate à se non habuerit esse (quia indiuidua, quæ nunc sunt, & sunt partes componentes illam collectionem non fuerunt ab æterno) in aliquo indiuiduo debuit habere esse à se, quia inter omne indiuiduum, & aliquod indiuiduum non est dare medium, & ideo contradictorie propositiones formantur illis terminis *omne*, & *aliquod* : sed nullum indiuiduum est, quod essentialiter sit à se, & non ab alio, alias illud indiuiduum, tum non esset huius collectionis, quia omne indiuiduum huius collectionis per vos est ab alio, quia omnia indiuidua sunt generabilia; tum quia iam illud indiuiduum esset Deus, quod negatis : ergo species in nullo indiuiduo habuit esse à se ab æterno necessario : ergo species illa nullo modo est à se necessario.

172 Vergetur, quia si naturæ specificæ ex se ipsis essent, supposita hypothesi, quod indiuidua omnia alicuius speciei casu aliquo destruerentur adhuc natura posset ex vi sua absque ope alicuius agentis, constitui in esse per aliqua in indiuidua : sed hoc fieri nequit : ergo natura specifica non habet ex se esse existentia. Sequela maioris patet, quia id quod ex se est sublato è medio quocunque alio principio extrinseco adhuc erit, alias non ex se : sed ex illo principio habebit essendi originem. Assumptio patet, quia si omnia indiuidua alicuius speciei destruerentur, non

I. P. 10m. II.

possent aliter constitui in esse, quam per inceptiōnem vnus, vel plurium determinate indiuiduorum ; hæc autem non necessario inciperent esse ope agentis extrinseci à ratione speciei : ergo species extinctæ quoad omnia indiuidua non possent ex se constitui in esse actuali.

Quod autem non possint incipere de nouo certa, ac determinata indiuidua specierum generabilium absque agente extrinseco clarum est, quia vel esset determinata necessitas, vt hæc potius quam illa esse incipiant, aut necessitas indeterminata ad aliqua non determinata, nam cum omnia indiuidua habeant eandem naturam, & eadem principia essentialia, & æqualiter conueniat in prædicatis essentialibus, non est vnde proueniat necessitas existendi his potius quam aliis, videmus etiam singula indiuidua, quæ generantur non habere necessitatem existendi ex se ipsis, sed egere operatione saltem alterius indiuidui eiusdem speciei, quod prius habeat esse in se, & deinde illud communicet alteri, quare in nullo indiuiduo est determinata necessitas existendi à se ipso; si vero esset indeterminata necessitas cum causa naturalis, & non libera (vt est species equina aut leonina &c.) indeterminata, quia talis indeterminatio non est dominij, sed indigentia, & necessitatis producere nequeat effectum determinatum, opus esset extrinseco agente, quo necessitas naturæ specificæ, quæ indeterminata est determinaretur ad huius potius quam illius indiuidui existentiam producendam, ac per consequens ipsa natura ex se non haberet esse necessario.

Dices, argumentum procedere ex supposito-
174 ne impossibili, & contraria assertioni, quæ impugnat, ac proinde nullius momenti esse.

Sed contra, quia hæc non est solutio sed elu-
175 sio, nam ex suppositione impossibili potest argui ad inuestigandam rationem aliquam, siue principium formale alicuius effectus abstrahendo à plurimis, quæ re vera insunt subiecto, vt appareat, quæ posita ponatur effectus, & quæ sublata tollatur, vt passim contingit in Theologia, quando supponimus Spiritum sanctum non procedere, vt de facto procedit à Patre, & à Filio simul, vt tili suppositione impossibili deueniamus in cognitionem distinctionis formalis Spiritus Sancti à Patre, & à Filio, & sic de cæteris, nam ratio aliqua habet ordinem ad effectum in ordine ad plures differentias temporis, vel loci; at cum ordo ad vnam differentiam non pendeat ab ordine ad alias ex suppositione negante ordinem ad vnam non hoc ipso negatur habitudo ad alias : quomodo si quis dicat cælum moueri à se ipso; non ineptè quis argumentabitur, si cælum à se ipso moueretur, si quo casu per aliquod tempus quiesceret, rursus à se ipso moueri inciperet, quandoquidem motus in hoc tempore non penderet à motu in alio. Similiter cum simplex, & absoluta necessitas ad existendum non solum respiciat hoc vel illud tempus, sed omnia prorsus, imò rotam æternitatem, quantumvis sit impossibile vt id quod necesse est esse, vnquam esse desinat, tamen facta hypothesi impossibili quod desinat, si verum est rem ex se esse, incipiet iterum habere existentiam à se; nam sicut ab æterno illam habuit ex se absque principio extrinseco, ita facta illa hypothesi impossibili adhuc incipere debet ex se, quod necessario admittendum est in omni re petente ex se aliquem actum, nam si quo casu, aut impedimento ab illo præpeditur, sublato obstaculo rursus erum-

pit, & incipit habere id quod illi ex se & non aliunde conuenit.

176 Deinde vero suppositio non est impossibilis, ut supra probauit, etenim in vniuerso est sufficiens causa corruptionis & extinctionis alicuius speciei, nam species animalium perfectiorum homini inservientium possunt ex libera hominis voluntate extingui, vel occisione omnium indiuiduorum, vel prohibitione generationis, quod & si videatur mora liter impossibile, physice tamen fieri non repugnat.

177 Præterea vel natura ex se necessario est quoad conseruationem vel quoad inceptiōem, vel quoad vtrumque, non quoad inceptiōem, tunc enim assignandum esset aliquod indiuiduum ex fecunditate naturæ absque ope agentis externi necessario incipiens existere; hoc autem repugnat cum æternitate generationum, quam ponunt & non est vlla ratio, cur potius vnum, quam aliud ita corperit. Non quoad conseruationem, quia nulla species rerum generabilium est sibi sufficiens ad conseruationem sui absque vi, & influxu causarum superiorum, quod ostendit varietas, & inæqualitas generationum, & corruptionum pro varietate temporum, & diuersitate coniunctionum, aut oppositionis solis ac luminum reliquorum; ex quibus omnibus concluditur omnem speciem esse necessario ab alio principio extra suam collectionem, à quo à potentialitate in actum reducatur, quia quod non est à se debet esse ab alio.

178 Prima consequentia primi, ac præcipui syllogismi positi s. primum quia tota illa collectio est manifesta suppositio antecedenti, quia id quod non est à se, sed ab alio, non est ipsum esse ex se siue identice, siue essentialiter, alias si esset ipsum esse, sicut à se est possibile, à se esset actu, v. g. ideo Petrus non est suum ipsum esse ex se, quia est ab alio, & contra nos dicimus Deum esse ex se suum esse, quia à se est.

179 Sed, quod ex se non est suum esse, non est purus actus: ergo quod non est ex se non est actus purus; cum autem tota illa collectio non sit à se, sed ab alio, necesse est vt non sit actus purus. Minor illa prima eiusdem paragraphi est euidens, quia id quod non est purum in aliqua ratione est admixtum potentialitati in illa ratione, v. g. quia homo non est purus in ratione intelligendi est admixtus tali potentialitati intelligendi, & quia est admixtus tali potentialitati ex se est impotentia ad intelligendum: sed omnis species aut nulla species est purus actus essendi: ergo ex se est admixta potentialitati essendi, ac proinde ex se, & à se tantum erit possibile esse, id est tantum habebit possibilitatem essendi, & sic ex se tantum erit in potentia ad essendum; vnde vt reducatur ad actum essendi necessario indiget alio extrinseco reducete, v. g. in Petro exemplum est manifestum, qui ex eo quod non sit purus actus essendi ex se tantum est in potentia ad essendum, hoc est possibilitatem essendi cum carentia existentia; quare ex se non potest habere existentiam, sed ad habendam illam indiget alio, à quo reducatur à possibilitate ad actum essendi: ergo similiter in nostro casu continget vt patet ex dictis.

180 Ex hac demonstratione constat nullam rerum generabilium speciem habere eam perfectio-

nem, qua constituatur in esse independentis ab alio, ac proinde indigere aliquo extrinseco agente, à quo dependeat in esse.

Tunc sic, vel illud est à se, vel ab alio 181 principio; si à se: ergo Deus, ac proinde habemus intentum. Si ab alio idem de eo queri potest, & ita vel deueniendum ad vnum principium à se, vel dandus processus in infinitum, quem iam reiecit.

Quod si iterum contendat non repugnare 182 processum in infinitum, sic insurgo, quia hic processus potest dari duplici suppositione, vel Atheistarum de æternitate mundi, vel secundum principia fidei, qua credimus mundum cepisse ex tempore, & in priori quidem non potuit eiusmodi principium pendere ex infinitis causis accidentaliter subordinatis, nam cum fuerit ab æterno non potuit esse posterius duratione pluribus causis sibi iugiter subordinatis succedentibus: ante æternitatem enim concipi nequit vlla successio durationis, ac proinde substantia existens, & causans ab æterno nequit à pluribus causis accidentaliter subordinatis procedere; si autem conclusio sit supposito initio rerum etiam viget ratio, nam si collectio causarum subordinatarum accidentaliter est eiusdem speciei cum principio, quod ab ipsis pendet eodem modo probabitur debere extra eam dari aliud principium extraneum ab eadem specie, quo supra ostendimus dandum esse principium extrinsecum speciebus rerum corruptibilium ad earum generationes; si vero sit diuersæ speciei, rursus interrogo de causa huius principij, pendeat ex infinitis eiusdem speciei, an diuersis, & sic in infinitum, & quoties respondebitur esse eiusdem speciei adhiberi poterunt eadem argumenta.

Si vero infinitus ille processus sit rerum speciei differentium, aut in ipso datur aliqua, que sit à se, aut nulla; si aliqua, hæc est omnium principium, & immutabile; si nulla: ergo extra eam collectionem querendum est primum principium illius, quando quidem fieri nequit vt species omnes collectionis infinite sint ab alio, & collectio habeat principium in se, & à se quin sit ab alio.

Confirmatur, quoniam collectio infinitarum 184 specierum producibilium prius natura est in potentia passiva vt sit, quam in potentia activa vt agat, nec potest transire prius ab activa in actum agendi, quam à passiva in actum essendi: nihil enim suapte vi prorumpit à potentia passiva in actum essendi, sed virtute agentis extrinseci: ergo collectio infinita specierum producibilium ab alio necessario exigit principium efficiens extra se. Antecedens per se patet, quidquid enim est producibile prius, quam actu fiat, est in potentia vt producat, nam cum duplex sit ens, scilicet actu, & potentia, auctore Philosopho lib. 2. Metaph. textu 8. lib. 1. de generatione textu 11. & alibi sæpe, omne id, quod mutationem subit, mutatur ex potentia id, in actu ens, & prius est productum, quam sit in potentia activa ad producendam rem aliam, quandoquidem inter has potentias interiacet ipsum esse existentis, quod est natura posterius potentia passiva, siue aptitudo rei, vt ipsa sit, prius autem potentia activa vt producat aliud: ergo collectio infinitarum specierum producibilium considerata secundum se

se prius natura est in potentia passiva ut sit, quam in potentia activa, ut agat: & cum actus potentia activa supponat esse, quod in rebus producibilibus est prius actus potentia passiva ipsarum, non poterit prius constitui in actu operandi, quam sit constituta in actu essendi: Patet quoniam in essentialiter subordinatis non potest tertium esse sine secundo, neque secundum abique primo, in rebus autem producibilibus haec tria sunt essentialiter subordinata, esse, posse, operari; ideoque nihil potest constitui in actu secundo operandi, quin prius constituatur in actu primo essendi, cum autem potentia activa, & passiva respectu actus primi repugnent in eodem subiecto in ordine ad essendum cum carentia essendi, si in tota collectione infinitarum specierum praetelligitur potentia passiva, siue aptitudo ad essendum repugnat in ea ipsa dari potentiam activam ad productionem ipsius esse: ergo danda est potentia aliqua activa extra eam collectionem. Consequentia est manifesta, nam potentia passiva, ut docet Philosophus lib. 5. *Metaph. cap. 12. & lib. 3. de anima, textu 17. & lib. 2. de generatione, textu 52. & 53.* non absque habitudine ad actum; quare si in illa illa collectione est potentia passiva, ut sit, non autem activa, haec extra illam querenda est necessario.

ac pulcherrimam domum homini omni suppellectili ad humanos usus necessaria ornatam, mirabili, & natura, & varietate partium admirando quodam ordine accommodatissime fabricatam, cuius pavimentum, hoc est terra, supra id, quod postulat ipsius natura ad habitationem, & procreationem multarum rerum eminentius aquis est collocatum; iam vero rectum variis sideribus mira pulchritudine fulgens, totam hanc domum illustrat, atque pulchritudinem illius ostendit, variisque modis tum aliorum astorum, tum potissimum solis inter reliqua sidera principatum obtinentis (qui nemini ab his rebus inferioribus remotus esset in quarto orbe est collocatus) in causa est admirandae vicissitudinis dierum, ac noctium Hyemis, & veris, aestatis, & autumnii moderaturque, procreat, ac fouet haec omnia inferiora; ex quibus omnibus, manifeste constat macrocosmum, seu mundum magnum in ordine ad microcosmum, seu mundum paruum hominem imitum esse conditum, & fabricatum, ad ipsumque tanquam in finem proprium dirigi, & tendere.

Quod autem homo ipse omnia, quae in homine sunt ad suum finem ordinantur, sic demonstratur. 187. Animus hominis est propter nobilissimas suas operationes intellectus, & voluntatis, quibus virtutis, laudis & praemij cognitionis rerum humanarum, ac diuinarum capax est, atque adeo beatitudinis tam activa, quam contemplativa quaecunque tandem ea sit; Vnde consequens est, animum nostrum suapte natura esse propter suam beatitudinem vel huius vitae, vel etiam futurae, si quae ei naturaliter esset proposita, & multo magis propter supernaturalem, si gratia supernaturalis etiam beatitudinis conditus sit; cum vero corpore indigeat; si non ut sit, certe ut melius, accommodatiusque ad suam naturam operetur, corpori fuit vnitus in ministerium suarum operationum, quare corpus est gratia animi, & non e contrario animique perinde finis est corporis; quoniam vero ex animo, & corpore fit vnus per se genitus ex utroque fuit homo, qui tanquam suppositum propter easdem operationes proprias animi, atque adeo propter beatitudinem actiuam, & contemplatiuam conditus est.

Ex quibus satis aperte liquet, vires in corpore humano residentes, ita inter se esse affectas, ut quaedam sint propter alias, omnes tamen tandem sint propter intellectum, & voluntatem, ut operationibus suis operationes intellectus, & voluntatis, mediate, vel immediate iuuent, eisque inserviant, sola vi generante excepta, quae in propagationem indiuiduorum conseruationemque speciei ordinatur; quo fit, ut tam potentia omnes hominis, quam operationes earum sint propter finem.

Quoniam vero corpus fabricatum fuit ut vires ipsae postulabant, atque ut esset aptum instrumentum operationum earum ex singulis viribus, & operationibus earum demonstrandum esset, etiam minutissima quaeque in corpore humano ita esse propter finem, ut nihil amplius a sapientissimo artifice, vel effici, vel excogitari potuerit, proprio fini accommodatum; nihilque in tam multiplici fabrica humana reperiri; quod vel superfluum sit, vel diminutum, vel de quo quis dicere possit hac, vel illa ratione melius effici potuisse, quin potius si quoquomodo aliquid ab ordine rebus indito aliquando deuiat, statim viciosum, minusque

SVBSECTIO III.

Secundum principale argumentum ponitur.

185. Via omnia entia, quae sunt à parte rei sunt in ordine ad finem siue materialiter, siue formaliter, sed si non daretur causa supra totum vniuersum, quae potentissima, sapientissima, & infinita perfecta, & ubique praesens spiritualis, quae tadem ex se sit, & à qua totum vniuersum sit causatum, regatur, & gubernetur, dirigaturque omnia, ex quibus componitur mundus in proprios fines, non ordinantur omnia in fines proprios: sed huiusmodi causa est Deus: ergo datur Deus à parte rei. Maior sic probatur, nam si rem attentius pensitemus, sine dubio reperiemus mixta omnia perfecta, siue vita careant, siue viuientia sint, ordinari tanquam in finem proprium in hominem; nonne haec congeries rerum quaedam copiosissima, ac diuersissima suppellex tum ad alios usus homini necessarios, tum ad animi oblectationem à Deo preparata est? si vero admixta imperfecta, hoc est ventos, pluuia, & cetera respicias, reperies res esse omnino necessarias, tum ad procreationem eorum, quae in terra gignuntur, hominique necessariae sunt; tum etiam ad aeris temperiem, puritatem, ac salubritatem, atque ut mortales in Dei admirationem, & cognitionem excitarent. Vnde merito D. Paulus *Astorum 14.* imbrem certis quibusdam temporibus è caelo effluentem, ut testimonium certum protulit, quod homines possent in Dei veri cognitionem deuenire, [Deus inquit in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas, & qui dem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens de caelo, dans pluuia, & tempora fructifera, &c.]

186. Denique si ad reliqua corpora, quae simplicia sunt aduertamus, aperte cognoscemus non esse aliud, ut inquit Chrysostomus, tam capacissimam